

ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง การใช้พจนานุกรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ราชาธิราช ตอน กำเนิดมะกะโท
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง การใช้พจนานุกรม
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

พจนานุกรม หมายถึง หนังสือที่มีคำในภาษาใดภาษาหนึ่ง เรียงตามลำดับตัวอักษร โดยทั่ว ๆ ไป จะบอกความหมายและที่มาของคำ

การใช้พจนานุกรมควรมีความรู้ ดังนี้

๑) รู้วิธีการเรียงลำดับคำที่อยู่ในพจนานุกรม

๒) รู้ส่วนประกอบของข้อมูลเกี่ยวกับคำที่อยู่ในพจนานุกรม เช่น ชนิดของคำ คำอ่าน ที่มาของคำ ความหมาย

วิธีการเรียงลำดับอักษรตามพจนานุกรม

๑. ดูพยัญชนะตัวแรกของคำ เช่น กิน ให้ดู ก ถ้าคำนั้นขึ้นด้วย -, &, ไ-, ใ-, โ- ให้ดูตัวถัดมา เช่น แม่ ให้ดู ม

๒. จะเรียงลำดับจาก “ก” ไปจนถึง “ฮ” ส่วน “ฤ ฦ” จะอยู่หลัง “ร” ส่วน “ภ ฎ” จะอยู่หลัง “ล” เรียงลำดับ ดังนี้

ก	ข	ช	ค	ฅ	ฉ	ง	จ
ฉ	ช	ซ	ณ	ญ	ฎ	ฏ	ฐ
ฑ	ฒ	ณ	ด	ต	ถ	ท	ธ
น	บ	ป	ผ	ฝ	พ	ฟ	ภ
ม	ย	ร	ฤ	ฦ	ล	ภ	ฎ
ว	ศ	ษ	ส	ห	ฬ	อ	ฮ

๓. คำที่ไม่มีรูปสระจะมาก่อนคำที่มีรูปสระ คำที่มีรูปสระน้อยกว่าจะมาก่อนคำที่มีรูปสระมากกว่า เรียงลำดับ (พร้อมหลักจำ) ได้ดังนี้

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
๑	กก (สระโอะมีตัวสะกดถึง ม)	๑๒	มิ (-)	๒๓	เพราะ (ะ)
๒	กร (สระออ มี ร สะกดรวมถึงควบแท้)	๑๓	ดี (-)	๒๔	เงิน (ะ)
๓	กฤษ (ฤ)	๑๔	รี (-)	๒๕	เยี่ย (ะ-ย / ะ-ยะ)
๔	กล (สระโอะ มี ล สะกดรวมถึงควบแท้ ล)	๑๕	มีด (- + ตัวสะกด)	๒๖	เสีย (ะ-อ / ะ-อะ)
๕	กว (สระอัวมีตัวสะกดรวบถึงควบแท้ ว)	๑๖	มือ (-อ)	๒๗	แม่ (ะ-)
๖	กอ (-อ)	๑๗	จุด (ุ)	๒๘	แข็ง (็)
๗	จะ (-ะ)	๑๘	รูป (ู)	๒๙	นะ (ะ-)
๘	ดับ (สระอะมีตัวสะกด (-))	๑๙	เก้ (ะ-)	๓๐	โก (ุ-)
๙	วิ้ว ยัวะ (-ว / -วะ)	๒๐	เห็น (็)	๓๑	โอะ (ุ-)
๑๐	หมา (-า)	๒๑	เตะ (ะ-)	๓๒	ให้ (ุ-)
๑๑	ดำ (-า)	๒๒	เตา (ะ-)	๓๓	ไป (ุ-)

๔. พยัญชนะต้นเหมือนกัน สระเหมือนกัน คำควบกล้ำจะมาก่อนพยัญชนะต้นเดี่ยว เช่น ปลา มาก่อน ปา

๕. คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์จะมาก่อนคำที่มีรูปวรรณยุกต์ เช่น กา มาก่อน ก้า, ปา มาก่อน ป้า

๖. พยัญชนะต้นเหมือนกัน สระเหมือนกัน ตัวสะกดเหมือนกัน จะเรียงได้ดังนี้ คำที่ไม่มีไม้ไต่คู้ และวรรณยุกต์ คำที่มีไม้ไต่คู้ คำที่มีวรรณยุกต์ เช่น กอง ก้อง ก้อง

วิธีการใช้พจนานุกรมหาคำศัพท์

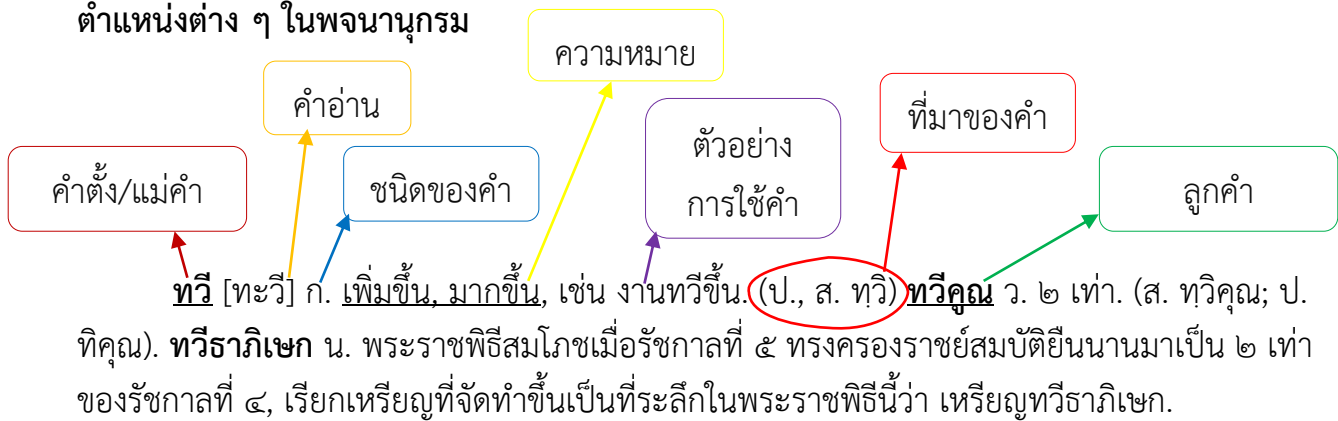
๑. หาคำโดยดูตามลำดับตัวอักษร (ดูวิธีการเรียงลำดับอักษรตามพจนานุกรม)
๒. ดูคำอ่านที่ปรากฏในวงเล็บเหลี่ยม หลังคำ ([   ]) หากคำนั้นอ่านได้ ๒ แบบ คำอ่านแบบที่ ๒ มักเป็นการอ่านตามความนิยม
๓. ถ้าในวงเล็บเหลี่ยมเขียนคำอ่านไม่ครบ โดยมี - อยู่ด้านหน้าหรือด้านหลัง แปลว่า พยางค์ที่ขีดไว้เป็นคำที่อ่านตามปกติ เช่น กรณีการ [กระ-] แปลว่า ๒ พยางค์หลังอ่านตามปกติ (ทั้งหมดนี้อ่านว่า กระระนิกา)
๔. ตัวอักษรย่อหลังคำอ่าน หรือถ้าไม่มีคำอ่านจะอยู่หลังคำศัพท์ (หรือเรียกว่า คำตั้ง/คำแม่) จะบอกชนิดของคำ ดังนี้
  - น. = คำนาม
  - ส. = คำสรรพนาม
  - ก. = คำกริยา
  - ว. = คำวิเศษณ์
  - บ. = คำบุพบท
  - สัน. = คำสันธาน
  - อ. = คำอุทาน
๕. ตัวอักษรย่อที่อยู่หลังความหมาย จะอยู่ในวงเล็บ เป็นที่มาของคำหรือประวัติของคำ ดังนี้
  - (ข.) = เขมร
  - (จ.) = จีน
  - (ช.) = ชาว
  - (ญ.) = ญวน
  - (ญี.) = ญี่ปุ่น
  - (ต.) = ตะเลง
  - (บ.) = เบงกาลี
  - (ป.) = บาลี
  - (ฝ.) = ฝรั่งเศส
  - (ม.) = มลายู
  - (ล.) = ละติน
  - (ส.) = สันสกฤต
  - (อ.) = อังกฤษ
  - (ฮ.) = ฮินดี
๖. คำที่ไม่ใช่อักษรย่อและปรากฏในวงเล็บ อยู่หลังคำศัพท์ หน้าชนิดของคำจะบอกว่าคำนั้นใช้เฉพาะแห่งอย่างไร มีดังนี้
  - (กฎ) = คำที่ใช้ในกฎหมาย
  - (ราชา) = คำที่ใช้ในราชาศัพท์
  - (กลอน) = คำที่ใช้ในบทร้อยกรอง
  - (โบ) = คำโบราณ
  - (ปาก) = คำที่เป็นภาษาปาก
  - (สำ) = คำที่เป็นสำนวน
  - (ถิ่น) = คำที่เป็นภาษาเฉพาะถิ่น

๗. หลังความหมายจะมีคำว่า เช่น หลังคำว่าเช่นคือตัวอย่างการใช้คำ ดังตัวอย่างในตารางนี้

คำศัพท์	ชนิดของคำ	ความหมาย	ตัวอย่างการใช้คำ
พอ	ว.	ถูก, ชอบ	เช่น พอใจ พอตา พอหู

๘. ลูกคำ คือ คำที่ขึ้นต้นด้วยคำนั้นและมีคำอื่นประสมอยู่ด้วย แต่ไม่ใช่ตัวอย่างการใช้คำ หากใช้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน จะมีระบุไว้ชัดเจนว่ามีลูกคำอะไร

ตำแหน่งต่าง ๆ ในพจนานุกรม

วีระชาติ ศิริไกรวัฒนาวงศ์. (๒๕๖๔). Lecture สรุปเข้มภาษาไทย ประถม.

กรุงเทพฯ: คาร์ปเดียมเมอร์